

SKALKKA

informačný bulletin n. f. Beňadik • číslo 7 • január 2015

OBSAH

Úvodník •
Pútnické miesto
Skalka má nového
duchovného správcu •
Mladí architekti
na Skalke •

Pracovné
stretnutie
zriaďovateľov
neinvestičného
fondu BEŇADIK •
Ďakujeme •

Svätí menia spoločnosť

Peter Beňo, farár

Milí priatelia!

Pred niekoľkými dňami som počul zaujímavé rozprávanie, ktoré sa odohralo pred 25 rokmi v Ríme. Bolo to po slávnosti, pri ktorej sv. Ján Pavol II. kanonizoval sv. Anežku Českú. Pápež prijal na audienciu vtedajších štátnych komunistických predstaviteľov a pri podávaní rúk povedal ministrovi kultúry: „*Keď sa vrátite domov, nájdete u vás novú spoločnosť.*“ Minister nechápavo pozeral na pápeža, preto on pokračoval: „*Keď sa odtiaľto vrátite domov, vaša spoločnosť sa zmení. Lebo svätí menia spoločnosť.*“

A stalo sa. O niekoľko dní bol 17. november 1989 a nastala zmena politického systému. Kardinál Tomášek ďakoval sv. Anežke za vypošenie daru slobody. Svätí menia spoločnosť!

Pútnické miesto Skalka vyrástlo tiež na odkaze svätých – našich pustovníkov sv. Andreja-Svorada a Beňadika. Ich modlitba, ich spôsob života, ich práca poznačili toto miesto tak silno, že po stáročia tu ľudia prichádzali, aby hľadali smer a duchovnú silu pre svoj život. Ich odkaz menil životy mnohých. A mení aj naše. Avšak pri nás sa to nemôže zastaviť. Aj my sme povolani a máme sa usilovať o svätosť. A tak aj cez nás sa má meniť ľudská spoločnosť k lepšiemu. Cez našu ľudskosť, láskavosť, ochotu pomôcť, aj odpustiť. Boh nám k tomu dáva dostatok sily. Len aby sme boli pre ňu otvorení. •

Pútnické miesto Skalka má nového duchovného správcu

Uprostred leta farnosť Skalka nad Váhom zaznamenala významnú zmenu. Dlhoročného správcu miestnej fary i pútnického miesta Skalka **Mgr. Stanislava Strapka** vystriedal nový správca farnosti **Mgr. Peter Beňo**. Každá takáto zmena prináša niečo nové a okolie ju pozoruje s očakávaním. My sa na tomto mieste chceme poďakovať vdp. S. Strapkovi za spoluprácu pri budovaní MS a zaželať mu na novom pôsobisku veľa úspechov. Jeho nástupcovi sme položili niekoľko otázok...

Rozhovor:

Kedy ste sa ocitli na Skalke po prvýkrát?

Ak si dobre pamätám, tak na Skalke som bol po prvýkrát na jeseň v roku 1990, keď sme ako prváci v seminári boli na spoločnom výlete a jednou zo zastávok bola aj Skalka. Niekoľkokrát sme potom boli aj na brigáde s pánom farárom Omacheľom a neskôr sme sa zúčastňovali aj výročnej púte.

Ako ste prijali rozhodnutie Biskupského úradu o vašom preložení zo Soblahova do Skalky nad Váhom a čo pre vás Skalka znamená?

Musím priznať, že to bolo pre mňa veľké prekvapenie. Keď sa medzi kňazmi rozprávalo o možných prekladoch, ja som len spokojne počúval myslieť si – mňa sa to ešte netýka, ja som vo farnosti len šesť rokov. Keď ma však navštívil otec biskup Viliam a povedal mi, že chce, aby som išiel na Skalku, bolo to pre mňa ako blesk z neba. Jedna vec bola odísť z mojej farnosti Soblahov, a druhá vec bola ujať sa nových úloh na Skalke. To prvé bolo trochu smutnejšie, to druhé radostnejšie. V Soblahovskej farnosti, kde patrí aj filiálka Mnichova Lehota, som sa totiž cítil veľmi dobre, ako doma, ľudia ma tam prijali za svojho, spoločne sa nám podarilo vybudovať niekoľko, myslím si, pekných diel, spoločne sme zažili veľa obohacujúcich chvíľ na ceste za Pánom. Bol to veľmi pekný úsek môjho života. Tam som sa presvedčil o tom, koľko dobrých vecí sa dá urobiť vo farnosti, keď sú ľudia ochotní pomôcť, keď je dosť dobrovoľníkov, ktorí sa zapájajú do života farnosti.

Keď som mal teda odísť a ujať sa novej farnosti, tak ísť na Skalku bolo polahčujúcou okolnosťou. :-)) Skalku mám totiž rád, je to duchovná oáza, kde som rád chodieval – pútnický kostol, jaskyňa, kláštor, ticho a tiež krásna panoráma širokého okolia. Aj mojím farnikom som sa snažil približovať Skalku – tento duchovný klenot, ktorý na Považí máme. Začali sme organizovať pešiu púť, neskôr sa k nám pridali aj pútnici z Trenčína a už je z toho tradícia.

Pri takýchto zmenách si opäť uvedomujem veľmi dôležitú pravdu, že tu na zemi sme len pútnici, chvíľu sme tu a chvíľu zase inde.

Na sv. Petra a Pavla v roku 2014 dlho nezabudnete. Tak ako vás farníci zo Soblahova krásne vyprevádzali pešo až na Skalku a noví farníci zo Skalky vás na Skalke úprimne vítali, sa asi nedá zabudnúť.

Áno, bol to pekný zážitok, milé prekvapenie. Povedal som si: „Keď ideš na takéto miesto, patrí sa ti ísť ako pútnikovi – pešo.“

A keďže sme veľa vecí robili spoločne s farníkmi, pozval som aj ich. Veľmi milé bolo naše spoločné stretnutie s veriacimi zo Skalky. Vždy ma veľmi teší, keď sa ľudia spájajú, stretávajú, keď vytvárame nové rodinné putá bratov a sestier. Len mi ich bolo ľúto, že museli na nás asi dlho čakať, lebo nás pribrzdil dážď a moja slabá turistická kondícia.

Ako vidíte po takmer pol roku na novom pôsobisku perspektívu pútnického miesta Skalka?

Pán arcibiskup Kmeťko mal víziu, aby sa Skalka stala národnou pútnickou svätynou, tak ako Lurdy vo Francúzsku. Žiaľ, nestalo sa tak najmä pre nepriaznivé historické okolnosti.

Pápež Benedikt hovoril o oázach viery, ktoré budú v budúcnosti významné pre zachovanie viery v kresťanských spoločnostiach. Takými oázami sú aj pútnické miesta. V západnej Európe je to vidno už teraz, ako mnohí ľudia zo sekularizovaného sveta vyhľadávajú takéto miesta pre posilnenie svojej viery. Preto má aj Skalka svoju veľkú budúcnosť.

Chcel by som aj ja prispieť k tomu, aby sa Skalka stala stále viac známym a moderným pútnickým miestom. Čo má mať živé pútnické miesto? Pravidelný liturgický život. Preto som ako prvý začal sláviť svätú omšu na Skalke každý deň. Hodinu predtým som bol k dispozícii na svätú spoveď. Už vieme, že to bol správny krok. Denne chodilo na svätú omšu 30 – 40 ľudí a veľmi si túto možnosť pochvalovali. Mnohí využívali aj anonymitu tohto miesta na svätú spoveď. Bol by som rád, keby pútnický kostol mohol byť počas sezóny otvorený celý deň na modlitbu. Na to by sme potrebovali spoločenstvo dobrovoľníkov z celého okolia, myslím najmä na aktívnych dôchodcov, ktorí by sa možno raz za mesiac striedali v službe na tomto mieste, dohliadali by na poriadok, pomohli by pri liturgii, viedli by niektoré modlitbové pobožnosti, boli by k dispozícii pútnikom a pod. Chcel by som aj touto cestou pozvať ľudí z okolia k takejto službe pútnickému miestu Skalka. V roku 1991 bolo založené bratstvo kňazov a laikov sv. Andreja-Svorada

a Beňadika, ktorého členovia chceli pomáhať pri obnove Skalky. Treba nám podobnú myšlienku obnoviť. Zároveň pozývam aj kňazov, ktorým je odkaz a duch Skalky blízky, na spoluprácu pri službe pútnikom, najmä slávením svätých omší a vysluhovaním sviatosti zmierenia. Verím, že si už od budúcej pútnickej sezóny na Skalke nájdú stabilné miesto aj stavovské púte – seniorov, prvoprijímajúcich detí, hasičov..., no predovšetkým rodín. Kiež by sa Skalka stala ďalším duchovným centrom pastoračné rodín. Svoje miesto na Skalke majú trencianski vysokoškoláci. Počas pôstu bude vždy v nedeľu bývať pobožnosť krížovej cesty. Čas ukáže, čo budeme z toho schopní realizovať, samozrejme s Božím požehnaním a s pomocou ochotných ľudí. Budúcnosť Skalky vidím veľmi optimisticky. •

Kto je Peter Beňo?

Som obyčajný chlapec z dediny. Narodil som sa v Bánovciach nad Bebravou, vyrastal som v kresťanskej rodine v malej dedinke Prusy. Základnú školu som navštevoval najskôr v našej dedine a potom v Bánovciach. Tam som študoval aj na gymnáziu. Od detstva som sa túžil stať kňazom. Po maturite v roku 1990 som bol prijatý do kňazského seminára v Nitre. Kňazskú vysviacku som prijal v roku 1996. Prvý rok som pôsobil ako kaplán v Púchove a potom päť rokov som bol správcom farnosti Nesluša na Kysuciach. V roku 2002 som bol ustanovený za prefekta Kňazského seminára sv. Gorazda v Nitre. Túto službu som vykonával šesť rokov. Ďalších šesť rokov som prežil už na Považí – vo farnosti Soblahov. Od 1. júla 2014 som farárom v Skalke nad Váhom a správcom pútnického miesta Skalka. •

architekti na Skalke

Mladí architekti na Skalke

Za viac ako trojročné pôsobenie Neinvestičného fondu BEŇADIK pri rozvoji pútnického miesta Skalka sme zaznamenali viacero väčších alebo menších aktivít. Často dostávam otázky, aké máme plány do budúcnosti a ako si predstavujeme, že pútnické miesto bude vyzerat v budúcnosti. Od začiatku nášho pôsobenia sme boli konfrontovaní s faktom, že skôr či neskôr musíme pripraviť koncepčné riešenie celého pútnického miesta. Všetky doterajšie aktivity sme realizovali tak, aby riziko, že nezapadnú do budúcej koncepcie, bolo minimálne. Okrem toho máme na pamäti, že na Skalke chceme k prioritne duchovnému obsahu a forme pripojiť ešte kresťanskú kultúru a zdravý šport. Určite sa chceme vyhnúť vplyvu komercie a rovnako by sme neradi zbavili Skalku svojho útulného čara. Toto všetko sú základné rámce, ktoré sme predstavili prof. Vodrážkovi a Ing. arch. Polomovej z Fakulty architektúry STU Bratislava. Naš odborný spolupracovník Ing. arch. Drobný prišiel totiž s veľmi zaujímavým návrhom zapojiť do komplexnej tvorby mladých adeptov architektúry. Táto idea spolupráce veľmi oslovila obidve strany a po úvodných diskusiách a obhliadke Skalky a jej okolia sme privítali u nás 10. októbra takmer 30 študentov so svojimi pedagógmi. Začal sa totiž nový semester a oni potrebovali začať práce. Úvodné stretnutie – workshop trval na Skalke dva dni.

Hlavnou náplňou bolo vyjasniť si zadanie, súvislosti medzi jednotlivými prvkami pútnického miesta a rozsah potrebných podkladov, ktoré treba na plnohodnotné rozvinutie prác zabezpečiť.

▲ Odborné prednášky na seminári dňa 10. 10. 2014 odzneli v kostole.

◀ Meranie objektu pastoračného domčeka ručným meraním v rámci Zadania dokumentácie pamiatok, 10. 10. 2014.

Stretnutie s pedagógmi i študentmi bolo aj pre nás inšpirujúce a na túto zaujímavú spoluprácu hľadíme s nádejou, že o 10–15 mesiacov budeme môcť verejnosti predstaviť komplexné návrhy riešenia pútnického miesta Skalka.

Na dojmy z pútnického miesta a perspektívu tvorivej činnosti mladých architektov na Skalke sme sa opýtali Ing. arch. Polomovej, PhD. z Fakulty architektúry STU:

Na úvod treba povedať, že pracovné stretnutie „našej školy“ a „Skalky“ nie je prvé. Už v školskom roku 1998-99 sme spracovávali návrhy rekonštrukcie kláštora. Iniciatívu na strane investora držal vtedy MUDr. I. Horváth, obetavo sprostredkoval všetky podklady, exkurzie, ako aj formuláciu zadania. Doc. J. Lalková za fakultu preferovala spoločné uzavretie prác odborným seminárom na úrovni Trenčianskeho kraja, kde sme naše práce prezentovali i pamiatkovému úradu i zástupcom farskému úradu. V lokalite Skalky major prebiehali ešte architektonicko-historické výskumy, ale základný historický vývoj sme mali k dispozícii. Areál bývalého benediktínskeho kláštora, neskôr jezuitskeho, prešiel viacerými stavebnými prestavbami, dnes však na mieste zostali prevažne ruiny. Pre obnovu ruinálnej architektúry sa dali odvodiť odlišné rámcové spôsoby rekonštrukcie kláštora. Zadanie riešilo viac pracovných skupín z bakalárskeho stupňa štúdiá, preto kolegyňa doc. Gregorová pre študentov preddefinovala tieto základné metodické spôsoby obnovy, aby sme mohli zadávateľovi prezentovať rôznorodé, ale pamiatkovo prijateľné prístupy. Vtedy sme zadanie riešili pre reálny kláštor benediktínskej rehole, ktorý mal plniť viaceré pastoračné, ako aj spoločenské úlohy. Niektoré návrhy boli možno smelé voči dnešnému postoju k obnove Skalky major, ktorý je opatrnejší.

V súčasnosti sme prijali oslovenie fondom Beňadik opäť sa vrátiť k zaujímavej úlohe, ale v oveľa širšom meradle. Myslím, že zámer, ktorý ste formulovali v úvode – riešiť areál koncepčne, je úplne na mieste. Práve študentské

Neinvestičný fond BEŇADIK hľadá:
spolupracovníkov/dobrovoľníkov každého veku pre
- sprievodcovské služby
- PR
- obsluhu webstránky
- technikov
Hlásiť sa môžete mailom na:
batorova@kotaind.sk

práce môžu overiť limity a potenciály tohto územného celku Veľkej i Malej Skalky. V prvom semestri sa zameriavame na krajinárske návrhy – v bakalárskom stupni na odbore krajinnej architektúra a krajinné plánovanie sú to zadania vo viacerých variantoch so zameraním na krajinný detail a pracuje sa na štyroch pred-diplomových projektoch inžinierskeho štúdia z odboru architektúra, z toho tri v zameraní obnova pamiatok, a jeden v odbore urbanizmus. Zložitosť problematiky je zrejماً, získavanie podkladov náročné. Preto som začiatkom semestra navrhla, aby študenti dostali „naraz“ informácie od zainteresovaných štátnych a samosprávnych organizácií, ako aj jednotlivých odborníkov spracúvajúcich pamiatkové i historické výskumy a aby mali možnosť s nimi diskutovať. Sme radi, že sa fond podujal zabezpečiť odborne aj prevádzkovo takýto pracovný 2-dňový seminár. Nakoľko chystáme zadania aj na letný semester pre ateliéry modulu obnovy pamiatok, bude potrebné ho ešte raz zopakovať pre ďalšiu skupinu. Lokalita Skalky bola dosiaľ pre viacerých študentov nepoznaná, jej náboženský, kultúrny, spoločenský i turistický význam je natoľko silný, že stojí zato sa s ním popasovať a prispieť k riešeniu. Práce zo zimného semestra budú ukončené začiatkom januára 2015. •

Benefičný Mariánsky koncert

Tradícia Mariánskych koncertov pokračovala i tento rok. Ani upršané počasie neodradilo aktivistov Neinvestičného fondu BEŇADIK od usporiadania benefičného koncertu, ktorý sa nakoniec konal v Piaristickej kostole na Mierovom námestí. Večer 14. 9. 2014 po 19.00 hod. sa kostolom rozozneli tóny krásnej hudby v podaní operných spevákov Andrey Čajovej-Vízvári a Pavla Remenára, sólistov Opery SND v Bratislave za sprievodu klavíra v podaní Róberta Pechanca a nášho trenčianskeho speváckeho zboru PIARISSIMO. Celý večer hovoreným slovom a recitáciou sprevádzala Zuzka Laurinčíková. Zvlášť si ceníme báseň „ORA ET LABORA“ od Kataríny Hudecovej, ktorá bola napísaná na túto udalosť.

ORA ET LABORA

*Tam, kde sa od vekov trblietal modrý Váh,
v Karpatských pohoriach, úrodných dolinách
praotec Slovákov pôdu tam obrábal.
Poplatný poverám v búrkach sa obra bál,
duchovne spal ako črváčik pod ľadom –*

*až kým sa zoznámil s Andrejom Svoradom,
mužom, čo ako mních s posvätným poslaním
z Poľska vraj utiekol s kresťanským poznaním.
V pustovni na Skalke s ním svätý život žil
aj fráter Benedik, než život položil
na oltár čistoty zloduchom lúpežným.
V pustovni na Skalke nemohlo umrieť s ním
hlboké poznanie kresťanskej náuky.
S ňou dávni Slováci vzali sa za ruky,
heslom jej zviazaní: ORA ET LABORA.
Zakiaľ svet stáročia krížom-krážvrával,
Benedik príkladom formoval Slovákov
vierou a chosnivou činnosťou storakou.
Rodostrom národa kultúrou zaštepíac,
náš rod sa v potomstve rozvíjal stále viac,
učil sa ctíť svoje pôvodné korene.
Aj slovom Božím sa hrdiaci po mene,
čas, ktorý prežíva, aj vetrom odviaty,
zbožnosťou pretrval v žičlivom objatí
na nebo vstúpivšej Patrónky Slovenska.
Na Skalke za pomoc, ochranu do dneska,
z úcty a vďaky jej tento chrám postavil,
aby v ňom každý rok jej sviatok oslávil,
aby si spomenul na miestach posvätných,
ako sa pôžitkom dokázal vzoprieť mních
a podľa príkazov svedomia striedmo žiť.
S Bohom, aj s prírodou ľud vedel zjednotiť...
Pri Skalke výročne znovu sa stretáme
v modlitbách, nie iba v dňoch, keď sa chlieb
láme,
aj keď sa klaniame duchovným pokladom.*

*Slnko sa rozlialo údolím pod hradom,
ono si pamätá, že všetko bolo tak,
ako to nad Váhom plachtiaci orol – vták
brkom bol na nebo napísal v závete,
čo národ nemal by vytratiť z pamäte:
vážiť si národnú kultúrnu pamiatku,
aj svätcov žijúcich tu na jej začiatku.
Vážiť si bratského prístupu k svojeti,
v konaní Duch svätý nech vždy ho osvieti;
a nech mu v odvahe nechýba pokora.
Nech mu je príkazom: ORA ET LABORA.*

Finančné prostriedky zozbierané formou dobrovoľného vstupného budú použité na ďalšie aktivity spojené s obnovou pútnického miesta Skalka.

ĎAKUJEME! •

Pracovné stretnutie zriaďovateľov Neinvestičného fondu BEŇADIK

S cieľom priebežne zhodnotiť tohtoročnú činnosť Neinvestičného fondu BEŇADIK a vymeniť si názory na ďalšie aktivity sa zriaďovatelia fondu spoločne so štatutárnym zástupcom fondu Ing. Mgr. Martinom Štofkom, duchovným správcom Skalky vdp. Petrom Beňom a trenčianskym dekanom Mons. Milanom Kupčíkom. Stretnutie sa uskutočnilo dňa 16. 10. 2014 na zrekonštruovanej fare v Skalke nad Váhom. Výstupom zo stretnutia bolo najmä stanovenie priorít na nasledujúce obdobie a prípadná zmena v orgánoch fondu. Niektoré priority by sme radi preskúmali ešte v tomto roku, ostatné kroky sa ocitnú v pláne pre r. 2015. V tomto roku je v pláne preskúmať možnosť vybudovania vodného zdroja na Malej Skalke (na Veľkej Skalke sme ho v tomto roku vybudovali vyvrtaním studne) a prehodnotenie reálnosti projektu SO 113 – Pasívna ochrana proti padajúcim kameňom v priestore kláštora na Veľkej Skalke. Mons. Viliam Judák, jeden zo zriaďovateľov fondu, vyjadril potešenie s rastúceho záujmu pútnikov o Skalku a tiež nádej, že úsilie budovať a podporovať toto naše najstaršie pútnické miesto ani v najbližšom období nepoľaví. Pre zaujímavosť – pútnické miesto Skalka v tomto roku navštívilo viac ako 22 000 návštevníkov. •

pod'akovanie

Zriaďovatelia a členovia orgánov Neinvestičného fondu BEŇADIK ako i jeho aktivisti ďakujú:

Vdp. Mgr. Stanislavovi Strapkovi

za trojročnú spoluprácu pri budovaní a zveľadovaní pútnického miesta Skalka. Radi sme nadviazali na jeho úsilie a prácu dobrovoľníkov okolo neho, ktorú v prospech Skalky spoločne vykonali. Na novom pôsobisku mu želáme veľa pastoračných úspechov a k tomu potrebné pevné zdravie a nadovšetko Božie požehnanie.

Dobrodincom, sponzorom, brigádnikom a sympatizantom

za Vašu finančnú, materiálnu a brigádnickú pomoc pri našich aktivitách v r. 2014 ďakujeme. Rovnako ďakujeme za slová, povzbudenie a ocenenia našej práce, ktoré nás motivujú do budúcnosti.

Vďaka a Pán Boh zaplat!

chcete nás podporiť?

Svoju finančnú pomoc zašlite na účet č. 285 804 02 56 / 0200 vedený vo VÚB Trenčín.
Svoju chuť zúčastniť sa brigád ohlásite na tel. č. +421 908 784 259 p. Pavlovi Plškovi.

Pán Boh zaplat! Ďakujeme!

Podrobnejšie informácie o plánovaných podujatiach nájdete na www.klastorskalka.sk

SKALKA – informačný bulletin n. f. BEŇADIK • Číslo 7.

Zostavil: Ing. Lubomír Plško. • Redakčná rada: Ing. Lubomír Plško, predseda. • Členovia: Pavol Plško, Magdaléna Bátorová, Mgr. Janka Masárová, Ing. Martin Beták • Ilustrácia na poslednej strane: Jozef Vydárnák • Fotografie: archív autorov príspevkov, archív n. f. BEŇADIK, archív sympózia ORA ET ARS. • Vydal n. f. BEŇADIK v januári 2015.